

CULTURA I OCI

Pedals de distorsió preparats per al soroll. GETTY

Passió pel soroll: brogit, fúria i lluita de classes en la música

Oriol Rosell publica l'assaig 'Un cortocircuito formidable'

XAVIER CERVANTES

Volum per sobre de la tolerància humana, com el del grup de heavy metal Manowar. Distorsió fruit de l'avorriment i l'angoixa, com la de la banda de noise-pop The Jesus and Mary Chain, o projectada com a reclam sexual, com la de la cançó *You really got me* de The Kinks. Afinacions abominables pensades per convertir el death metal en la banda sonora de l'abjecció. Velocitat rítmica nascuda per estabornir, com la del metal extrem. Estridències sense déu ni amo com les de la música industrial i el japoise. Soroll blanc per enaltir brutalitats i assassins en sèrie, com feien Whitehouse. Sonoritats saturades de ràbia, frustració, indignació, ressentiment o... totalitarisme.

El soroll considerat com una de les belles arts podria ser un títol irònicament alternatiu per a l'assaig *Un cortocircuito formidable*. De los Kinks a Merzbow: un continuum del ruidó (Alpha Decay, 2024), del crític i divulgador musical Oriol Rosell (Barcelona, 1972). La relació de la música i el soroll en la cultura popular des de la segona meitat del segle XX, sigui l'assimilació del soroll dins les convencions musicals o l'esmena a l'articulació musical, és el fil que Rosell estira per explicar tot

d'històries musicals i subculturals de confrontació, caos i epifania. Brogit, fúria, conflictes generacionals i lluita de classes esquitxen més de dues-centes pàgines que es poden llegir també com un recorregut per carreteres secundàries sense fanals ni benzineres però plenes de propostes més o menys excitants, destarotades o desafidores.

"L'eix del llibre és la utilització del soroll com a esmena crítica als valors del seu temps i esvoranc a través del qual s'entrevéu la possibilitat d'altres mons", escriu Rosell. Aquest estrip és també la porta que l'autor fa servir per endinsar-se en l'anàlisi del soroll "com a tret identitari que va permetre que els joves s'emancipessin culturalment dels adults [el rock'n'roll], com a agent empoderador [el heavy metal], com a portador del mal [el black metal], com a celebració de la insensatesa [algunes expressions d'avantguarda]" o com a mirall de societats neuròtiques. El soroll, al cap i a la fi, utilitzat per parlar d'artefactes culturals (sobretot anglosaxons i japonesos) que tan aviat podien proposar la destrucció total com albirar societats més justes. I el soroll també com a crònica d'un fracàs, per-

EL LLIBRE RECORRE LA PULSIÓ SOROLLOSA EN LA MÚSICA POPULAR

què la indústria musical és un enemic formidable capaç de desactivar esclats subversius com el punk i de condemnar a la marginalitat i la irrellevància els que no es deixen assimilar.

Un cortocircuito formidable és un assaig molt recomanable, i el bagatge d'Oriol Rosell hi juga molt a favor: un bagatge teòric, lligat a la feina com a professor d'història i estètica de la música electrònica, narrativa audiovisual i dramaturgia del so; un altre de pràctic, com a artista de música experimental, i un tercer de sociocultural, pel contacte directe o indirecte que ha tingut amb subcultures com el punk, el heavy metal i la música industrial. Amb tot plegat, lliga una narració ben documentada que funciona com una derivada salvatge de l'assaig *El soroll etern*, d'Alex Ross. De fet, hi ha connexions inesperades entre tots dos llibres, com ara la dissonància, el triton (l'interval del diable) i el soroll, que Ross recorda que eren presents en l'òpera *Salomé*, de Richard Strauss, i que vuitanta anys més tard van ser elements constituents del death metal, tal com constata Rosell. El mateix passa amb aquella "confusió en comptes de música" amb què l'estalinisme va sentenciar als anys trenta l'òpera *Lady Macbeth de Mtsensk*, de Xostakóvitx, i l'animadversió amb què va ser rebuda als anys 70 la perillosa desconstrucció del pop que van fer els britànics Throbbing Gristle.

Entre les aportacions més interessants d'un llibre en què l'autor es permet divertides insolències (sobretot sobre el grunge i el britpop), hi ha la part dedicada al heavy metal, la subcultura obrera que desplega la lluita de classes en un combat per dominar el volum com a demostració de poder simbòlic per fer front al poder real, i on la fe en el mateix heavy metal és la millor defensa. Igualment destacables són els capítols sobre la música industrial, en els quals Rosell sap destriar entre el gra (la voluntat transformadora d'uns) i la palla (el narcisisme d'altres).

VA DE LLIBRES

Pilar Aymerich
recomana
'La quarta paret',
de Sorj Chalandon

Hi ha dos aspectes del llibre *La quarta paret* (Edicions de 1984), de Sorj Chalandon (Tunis, 1952), que connecten molt amb la fotògrafa Pilar Aymerich: el teatre i Beirut. "Jo tinc formació teatral, vaig estudiar a l'Escola d'Art Dramàtic Adrià Gual", recorda la fotògrafa. La novel·la de Chalandon, que des del 1974 fins al 2007 va treballar com a reporter de guerra i corresponsal per a *Libération*, narra les peripècies d'un artista que vol representar a Beirut l'*Antígona* de Jean Anouilh, amb actors xiïtes, palestins, cristians, drusos i maronites, enmig de la Guerra del Líban el 1982. Aymerich coneix força Beirut i els camps de refugiats palestins. Hi va anar per fer un reportatge fotogràfic amb la periodista Maruja Torres, i hi va tornar per mostrar les fotografies que havia fet als infants d'un orfenat. "Fotografiar-los i mostrar-los les fotografies va ser una manera de retornar-los la identitat", assegura. Tal com diu Aymerich, *La quarta paret*, traduït al català per Josep Alemany, és "un llibre colpidor" i "Chalandon escriu molt bé". "M'agrada la idea de representar una obra de teatre amb persones de tots els bàndols, robar a la guerra unes hores de pau i representar una obra de teatre enmig del conflicte", afegeix.

És un llibre també molt actual: "Mostra els horrors de la guerra contraposats a la cultura", diu Aymerich. "I la idea de la quarta paret també em fascina i en parlo al meu llibre *-La Barcelona de Pilar Aymerich* (Comanegra)". La quarta paret és invisible, és la que, en un espectacle teatral, connecta amb el públic". La fotògrafa començarà ara a llegir l'últim llibre de Chalandon publicat en català, *Fill d'un malparit* (Edicions de 1984), en què l'autor parla de l'obscur passat del seu pare. **Sílvia Marimon Molas**

LA QUARTA
PARET
SORJ CHALANDON
EDICIONS DE 1984
TRADUCCIÓ DE JOSEP
ALEMANY
304 PÀG. / 20 €